

Loppupäätelmä

Yrittäjän kannalta asiakkaan arvomaailman tunteminen helpottaa markkinointiviestinnän sisällön suunnittelua. Vaikka ihmisten motiivit lähteä matkalle ja siihen liittyvät arvot ovat hyvin erilaisia, on matkan onnistumisen edellytyksenä kuitenkin, että kohteen ympäristö ja kulttuuriarvot säilyvät. Tämä on mahdollista vain, jos noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita. Tämä matkailuelinkeinon on hyväksyttävä. Mutta lisäksi tarvitaan muita elinkeinon sisäisiä moraalisia ja eettisiä pelisääntöjä. Nämä ovat vasta kehittymässä ja siksi niitä tulisi yhteistyössä kehittää edelleen. Pääosassa arvoprosessissa on kuitenkin matkailija itse. Hänen arvomaailmaansa tulisi vaikuttaa. Matkailun kansalaisjärjestöillä on tässä tärkeä tehtävä.

Matkailun sisällöllinen kehittäminen ja matkailuelinkeinon kasvuedellytysten turvaaminen muuttuvassa arvomaailmassa edellyttävät eri osapuolilta toimenpiteitä. Ehdotamme, että

- julkishallinto selkeästi suurimpana matkailumarkan hyötyjänä harjoittaa lainsäädännön, kaa-voituksen, koulutuksen sekä matkailun yleisen edistämisen kautta matkailupolitiikkaa, joka perustuu kestävän kehityksen ja eettisten arvojen kunnioittamiseen;
- matkailuelinkeino sopeuttaa liiketoimintansa kestävän kehityksen ja eettisten arvojen kunnioittamiseen;
- matkailun kansalaisjärjestöt tuovat esille vastuulliseen matkailuun liittyviä moraalisia ja eettisiä arvoja;
- paikallinen väestö suhtautuu matkailijoihin vieraanvaraisesti ja ystävällisesti;
- matkailija kunnioittaa kohdealueen kulttuuria ja tapoja, luonnon ja muun ympäristön käyttöä koskevia ohjeita ja pyrkii positiiviseen vuorovaikutukseen kohdealueen asukkaiden kanssa näiden ehdoilla.

Ajatustenvaihtoa matkailun arvoista

Edellä olevan muistion päivittämiseksi Olavi Syrjänen (Olli) ja Bengt Pihlström (Benkku) kävivät alkuvuodesta 2012 seuraavan kirjeenvaihdon

Kirje ulapalta

Terve Benkku,

Suomen Matkailualan Seniorien työryhmässä pohdimme yhdessä matkailun arvoja. Ne ovat nyt hyvinkin ajankohtaisia, vaikka emme ole niistä juurikaan puhuneet tavatessamme. Ajattelin, että voisimme nyt yhdessä kirjeenvaihdolla päivittää näitä ajatuksia. Kirjoitan tätä kirjettä Atlantilla Gibraltarin ja Madeiran välillä. Sääolosuhteet: sade ja kova myrsky ovat sekoittaneet suunniteltuja aikatauluja. Yksi kohde oli jätettävä pois. Se jätti pois kulttuuria mutta lisäsi lepäämisen mahdollisuutta. Nyt meno on rauhallista.

Vettä allamme on 4500 m. Näkyvyys on 18 km eikä maata eikä laivoja ole näköpiirissä eikä niitä näe tutkakaan. En kuitenkaan usko, että löydämme Platonin Atlantiksen tai Francis Baconin Uuden Atlantiksen. Laivan jyskyttäessä eteenpäin 15 solmun nopeudella on hyvää aikaa palauttaa mieleen aiempia ajatuksiamme matkailun arvoista ja miettiä niitä uudelleen.

Kirkkoisä pyhä Gregorius Nyssalainen puhui ihmiskäsityksestä, jossa ihminen vaeltaa vaeltamistaan. Hän lähtee liikkeelle ja uudelleen matkaan, vaikka ei voi tietää, saavuttaako hän korkean päämääränsä. Myöhemminkin ihminen on haluttu nähdä jopa määrätietoisena vaeltajana. Mutta mistä tämä vaellusvietti johtuu? Miksi ja minne haluamme matkustaa? Mitä ovat ne päämäärät, joita ihminen tavoittelee? Väitän, että kysymys on ihmisen uteliaisuudesta. Niin kauan kuin ihminen on utelias, hän todennäköisesti haluaa matkustaa. Se sopii hyvin konkreettiseen matkailuun. Merkittävä, vaativa matka vaatii kuitenkin usein toteutuakseen ja lähtölaukauksekseen suurta elämänmuutosta tai menetystä.

Vaeltaminen voi viitata esim. retkeilyyn tai vaeltamiseen Lapin tuntureilla tai pyhiinvaeltamiseen. Se taas tuo esille uskonnon ja kirkkojen merkityksen matkailulle. Hattulan Pyhän Ristin keskiaikainen kirkko on tunnettu pyhiinvaelluspaikkana ja se mainitaan kuuluisan Espanjan Santiago de Compostelaan päätyvän pyhiinvaellusreitin pohjoisimpana pisteenä. Saman reitin kohteena tunnetaan Suomessa myös Rymättylän keskiaikainen kirkko, joka on omistettu Pyhälle Jaakobille samoin kuin Santiago de Compostelan katedraali.

Matkustaminen ja siitä kirjoittaminen on innostanut ihmisiä kauan. Matkojen kuvaaminen kuuluu maailman vanhimpaan kirjallisuuteen. Maailman ensimmäisessä romaanissa 1600-luvulla sankari, hassahtava hidalgo don Quijote Manchalainen, edustaa ikuista idealistia, haaveilijaa, tai runoilijaa, joka etsii elämästä muuta kuin pelkkiä realiteetteja ja tämän takia joutuu matkallaan toistuvasti ja tragikoomisella tavalla vastakkain maailman karujen lainalaisuuksien kanssa. Varakkaan italialaisen Giuseppe Acerbin retket Suomen Lappiin 1700-luvun lopulla oli taas huvi- ja opintomatka hänen kasvatuksensa täydentämiseksi. Man-nerheim taas teki 14000 kilometriä pitkän, kaksi vuotta kestäneen tarkoin suunnitellun Aasian-matkan vakoilu- ja tiedustelutarkoituksessa.

On selvä, että ihmiset tavoittelevat elämässään ja matkoillaan erilaisia arvoja. Tällöin on sovitettava yhteen erilaisia pyrkimyksiä. Minunkin tämä matkani on oivallinen esimerkki kulttuurimatkasta, johon sisältyy paljon muutakin. Voisi ehkä puhua kompromissimatkailusta. On selvää, että kun laivassa on 350 maksanutta matkailijaa ohjelmanmukaisella matkalla, on tehtävä kompromisseja, että voitaisiin miellyttää mahdollisimman paljon mahdollisimman montaa matkalaista. Matkanjärjestäjä on oivaltanut tämän vaikeuden tarjoamalla hyvää palvelua, hyvää ruokaa, juomia, musiikkia, liikuntaa, kuntosalipalveluja ja esityksiä alueiden luonnosta.

Olen tällä matkalla siksi, että minun matkailun arvoissani kulttuuri nousee korkealle. Olen halunnut nähdä ja kokea Välimeren maiden historiaa. Vanhat kaupungit, satamat, linnoitukset, museot, kirkot ja tämän päivän elämä konkretisoivat ja havainnollistavat historiaa. Kuitenkin valtaisin ja hienoin kokemus oli saada tutustua Valencian kulttuuri- ja tiedekeskukseen, Ciudad de las Artes y las Ciencias, jonka pääarkkitehtina on toiminut valencialainen arkkitehti Santiago Calatrava. Keskus jätti suuren halun päästä tutustumaan siihen perusteellisemmin ja mennä siellä sijaitsevaan uuteen oopperaan Palau de les Arts Reina Sofiaan.

"Kirjoitan tätä kirjettä Atlantilla Gibraltarin ja Madeiran välillä " (Kuva: Olavi Syrjänen)

" tutustua paikkoihin, jotka olivat Helsingin Pohjoisrannan ja Sipoon saariston ulkopuolella " – Pihlström rakkaalla Skjutannratet-luodollaan Sipoon saaristossa (Kuva: Einar Candolin)

" valtaisin ja hienoin kokemus oli saada tutustua Valencian kulttuuri- ja tiedekeskukseen " (Kuva: Olavi Syrjänen)

Siihen koemme matkan olevan arvojemme mukaisen, vaikuttaa oikean kohteen valitseminen, valmistautuminen matkaan, hyvä opastus ja kannustava matkaseura. Hyvin valmisteltu ja hienosti järjestetty matka voi virittää matkalaisen mielialan hyvin vastaanottavaiseksi. Valmistautumalla hyvin matkalle ja valitsemalla meille mieluisimmat kohteet voimme "markkinoida" matkaa itsellemme. Unkarilainen professori Mihaly Csikszentmihalyi on lanseerannut käsitteen Flow=virtaus. Parhaimmillaan matkalla voi syntyä iloinen, jopa kiihottunut tai päihtymystä vastaava flow-tila, jossa ihminen kohoaa tavallaan itsensä yläpuolelle. Silloin kysymys on haastavasta, riittävän vaativasta ja mielenkiintoisesta matkasta, jossa itse olemme osallisina järjestämässä ja toteuttamassa matkaa asettamiemme tavoitteiden mukaisesti.

Matkanteossa on kuitenkin myös toinen ääripää, josta valitettavan usein on kokemuksia. Huonosti onnistunut matka voi johtaa ikävystymiseen, kyllästymiseen tai tympääntymiseen, jolloin hieno, arvojemme mukainen kohde tai tapahtuma ei tuota tavoiteltua tulosta.

Matkan lopputulokseen voivat vaikuttaa myös yllätykset.

Matkailun arvot voisi parhaiten saada esille ja pelkistää kysymällä minne ja minkälaisen matkan tekisit, jos voisit tehdä elämässäsi vain yhden matkan? Siinä joutuisi harkitsemaan, haluatko tehdä aktiivisen vain lepolomamatkan? Haluatko tehdä kulttuuri-, luonto- tai liikuntamatkan? Minne matka suuntautuisi? Lähelle vai kauas? Olen näitä mahdollisuuksia omalta osaltani paljonkin miettinyt. Vaihtoehtoja on paljon eikä mietintä ole valmis. Sen sijaan olen yhdessä vaimoni, veljeni ja hänen vaimonsa kanssa tehnyt paljon yhteisiä matkoja. Suunnittelemme myös uusia ja olemme sopineet, että viimeinen matka tehdään aakkosten mukaisesti Öölantiin. Sen vuoro ei ole vielä vähään aikaan.

Seniorien työryhmässä tarkoituksemme oli tuoda esille matkailuun keskeisesti ja perinteisesti vaikuttavien kansantalouden ja työllisyyden lisäksi matkustavan ihmisen arvomaailmaa ja sen vaikutusta matkailuun. Olen edellä koettanut avata tätä näkökulmaa. Tarkastelimme silloin matkailun arvoja laatimalla neljä nelikenttätarkastelua, jotka koskivat 1) kestävää kehitystä, 2) eettisiä arvoja, 3) matkailijan arvoja ja yhteenvedon-omaisesti 4) vastakkaisia arvoja.

Matkailijan arvoja käsitellessämme jo silloin totesimme, että ihmisen arvot ovat moninaisia ja muuttuvia ihmisten iän, ammatin, harrastusten ja elämäntilanteen mukaan. Eri ihmisten arvot voivat olla myös vastakkaisia. Tällä kirjeellä koetan herättää sinun ajatuksiasi tuomalla esille sitä, miten paljon matkailija itse voi vaikuttaa matkan tavoitteidensa toteuttamiseen.

Olli 7.11.2011

Terve Olli,

Kun ulapalla on kölin alla 4500 metriä vettä, niin ihmistä odottaa suuri tuntematon maailma, jota tulemme vielä tutkimaan kuten kuuta tai Marsia. Olet oikeassa - uteliaisuus vie meidät matkoille. Suuret tutkimusmatkailijat, Leif Eriksson, Kolumbus, Vasco da Gama ja napapiirien valloittajat halusivat löytää uusia tuntemattomia alueita, vaikka kilpailuvietti ja uusien väyliä kaupallinen hyödyntäminenkin vaikuttivat tekoihin.

Kun luin kirjettäsi huomasin eräänlaisena shokkina miten erilaiset lähtökohdat meillä on. Sinä olet etsinyt kohteitasi, olet etsinyt kulttuuria ja rikastunut siitä. Minä taas olen käynyt siellä, mihin työ on vienyt. Emme silloisessa arvojen pohdinnassa paljon syventyneet työmatkailuun, vaikka arvot siinäkin ovat samanlaisia.

Onko siis uteliaisuus puuttunut matkojeni taustalta? Ei suinkaan. Uskon että valitsin ammattini juuri uteliaisuudesta, mahdollisuuksista tutustua paikkoihin, jotka olivat Helsingin Pohjoisrannan ja Sipoon saariston ulkopuolella, jossain taivaanrannan toisella puolella. Ja sain mitä halusin, ensin Suomen järvet ja Lapin vaarat Suomen Matkailijayhdistyksen palveluksessa, sitten seuraavissa töissä Kiinan muurin, Taj Mahalin, pyramidit ja Copacaban.

*Se että on työmatkalla, ei sulje pois arvojen pohdintaa. Vaikka huomaa-
vaiset isännät yrittävät näyttää vain maansa parhaita puolia, niin vieraileva
tarkkailija näkee muutakin, joka arvojen maailmassa ei istu meidän ihanteel-
lisiin neliökenttiin. Ja on huomioitava, että kansainvälisissä organisaatioissa
ei aina puhuta markkinaosuuksista ja valuuttatuloista vaan pikemminkin sii-
tä miten matkailua voidaan kehittää kestävän kehityksen - niin sosiaalisen
kuin ympäristöllisen - suuntaan. Tehtävä on siis globaalinen.*

*Voiko arvot laittaa tärkeysjärjestykseen? En usko. Kuten silloin kymme-
nen vuotta sitten osoitimme, löytyy paljon vastakkaisia arvoja. Tärkeintä on
osoittaa, että kaikkien osapuolten tulee vakavasti pohtia miten omia toimin-
toja voisi parantaa.*

*Lopuksi - kysyt minne matkustaisin jos voisin tehdä vain yhden matkan?
Se olisi varmaan johonkin tuttuun, turvalliseen kohteeseen, jossa olisin ys-
tävien ympäröivänä ja arvostaisin heidän saavutuksiaan usein karun mutta
suurenmoisen luonnon keskellä. Se voisi tietysti olla saaremme saaristossa,
mutta löytyy suurempikin saari.*

*Esitän nyt sinullekin kysymyksen. Puhuin arvojen tärkeysjärjestyksestä
enkä löytänyt vastausta. Tämän päivän valossa - mihin pitäisi nyt vuonna
2012 puuttua? Onko pohdintamme saanut vastakaikua eri osapuolilta? Mi-
hin pitäisi matkailun päättäjiä ja tavallisia matkailijoita innostaa? Löytyykö
tahoja jotka vievät matkailun oikeaan suuntaan? Olemmeko viimeiset mo-
hikaanit tässä työssä?*

Benkku 6.2.2012

Matkailu on suuri mahdollisuus

Terve Benkku,

Esitit minulle syvällisiä ja vaikeita kysymyksiä. Ennen kuin pystyn vastaamaan niihin, minun on lähdettävä vähän kauempaa ja palattava ensin siihen shokkiin, jonka koit matkustamisemme erilaisuudessa. Sinä olet mitä suurimmassa määrin matkailun ammattilainen. Toiset matkailun ammattilaiset ovat vieneet sinua hyvin suunnitelluilla matkoilla huippukohteisiin. On haluttu näyttää matkailullisesti parasta, mitä maa voi tarjota ja mikä voi eniten kiinnostaa. Siitä voisi olla kateellinenkin, mutta olenhan ollut muutamalla yhteisellä hienolla matkalla.

Minäkin olen tehnyt työmatkoja. Ne ovat osittain liittyneet matkailuun mutta viime vuosikymmeninä useimmiten asumiseen, kaupunkisuunnitteluun ja rakentamiseen. Yhtäläistä näissä meidän molempien työmatkoissa on mielestäni ollut se, että olemme matkustaneet ”asian perästä”. Matkalla on ollut tarkoitus ja asiasisältö. Näin olemme voineet vaihtaa kokemuksia ja konkreettisissa kohteissa keskustella kulloisestakin asiasta.

Kun työmatkojen määrä kasvaa liian suureksi, sellaista eivät monet enää pidä matkustamisena eivätkä ainakaan matkailuna. Kun edelliseen matkailuhistorialliseen kirjaamme haastattelin ministeri ja matkailumies Pertti Paasiota ja kysyin, eikö europarlamentaarikkona matkustamista tullut jo liikaa? hän vastasi, että jos Bryssel olisi täällä, mieluummin olisin matkustamatta.

Työmatkan lievempi muoto on opintomatka, jolloin matkan anti voi olla suuri sekä henkilön omalle kehitykselle että hänen taiteelliselle tai tieteelliselle tuotannolleen. Suomen senaatti julkaisi 1888 matka-apurahoja haetavaksi maan taiteilijoille. Suomalaiset taitelijat ovat innokkaasti matkailleet Suomessa, Karjalassa, Kalevalan laulumaille ja ulkomailla, aluksi ennen kaikkea Pariisissa. Näillä matkoilla on ollut suuri vaikutus heidän työhönsä. Parhaillaan Pariisissa avoinna oleva Akseli Gallen-Kallelan näyttely on oiva esimerkki Pariisissa asumisen vaikutuksesta taiteilijan töihin. Osassa hänen kotimaahankin sijoittuvista töistä henkilöhahmot ovat pariisilaisia. Voisimmeko lukea Kalevalaa ja tutustua sitä kuvaaviin taideteoksiin ilman Elias Lönnrotin ja monen muun runonkerääjän ja taiteilijan matkustusintoa?

Kun silmäilen omaa kirjahyllyäni, hämmästykseni huomaan, että hyvin monet kirjat ovat matkakirjoja. Niissä käsitellään matkoja. Asiat tapahtuvat matkoilla. Niistä saa aineksia kirjoittamiseen. Presidenttimme ja rauhan nobelistimme Martti Ahtisaaren elämäkerran nimi on ”Matkalla” (2011). Kirjan kirjoittajat Katri Merikallio ja Tapani Ruokanen katsoivat nimen kuvaavan Martti Ahtisaaren monipolvista ja edelleen jatkuvaa taivalta. ”Nimi heijastaa myös Ahtisaaren itsestään antamaan määritelmää eternally displaced, hän kokee olevansa ikuinen evakko”.

Keskustelin kirjailija Antti Tuurin kanssa kirjailijan roolista. Hän totesi, että kirjailija on etsijä. Aiemmin puhuin matkan katalysaattorina uteliaisuudesta. Ehkä sana etsijä on kuvaavin määritelmä uteliaalle, aktiiviselle matkaajalle.

Panu Rajalan tuoreessa Juhani Ahoa käsittelevässä kirjassa "Naisten mies ja aatteiden" (2011) hän arvioi mm. laajasti Ahon Pariisin matkan tuloksena syntynyttä kirjaa "Yksin", jota monet pitävät yhtenä Ahon parhaimmista teoksista. Samoihin aikoihin ilmestyi Mika Waltarin teos "Suuri Illusio". Panu Rajalan analyysi näistä teoksista tuo keskustelun matkailun syvimpiin arvoihin. Rajala toteaa, että "kummankin matkamiehen tajunnassa jyskyttää kuva naisesta, kumpikin pettyy toiveessaan ja etsii korvausta kaupungin helposta tarjonnasta. Yksin ja Suuri Illusio ovat saman aiheen versioita siinäkin, että niissä ajetaan takaa haavekuvaa rakkaudesta, joka ei voi kääntyä todelliseksi".

Kaikki esitteet, oppaat ja laulut ylistävät matkailukohteiden kauneutta. Yletön kauneus voi olla liikaa niin kuin Rajala lausuu Ahon matkasta Napoliin ja käyntiin Caprilla: "Saaren jyrkät rinteet ja viinitarhat, alhaalla aukeava Välimeren ulappa, yksittäiset valkeat talot tekivät niin voimakkaan vaikutuksen, että Ahoa itketti ja hänen teki mieli heittäytyä vuoren rinnettä alas meren siniseen syliin. Hänen mieleensä muistui romantikkojen ajatus: korkeinta on kuolla kauneuteen."

En ole kokenut näin voimakkaita tunteita Caprilla enkä Stendahlin syndrooman kourissa joutunut turvautumaan Firenzen Duomon vieressä päivystävään ambulanssiin, mutta kyllä kauneus on se, mitä mielellään kaikkialta etsii ja usein löytää.

Mika Waltari tuo mieleeni osallistumiseni matkailukokoukseen Kairossa. Teimme sieltä matkan Luxoriin. Minulle tuli siellä voimakas tunne, että olen ollut ennen täällä, silloisessa Thebassa. Johtuiko se Waltarin Sinuhun elävästä kerronnasta, vaikka Waltari itse ei koskaan käynyt Egyptissä. Kuka tietää?

Työmatkallakin voi kokea yllätyksiä ja tapahtumia, jotka vaikuttavat lopuelämään. Hollannissa oli parikymmentä vuotta sitten kansainvälisen asunto- ja kaupunkisuunnittelujärjestön kokous. Jonakin iltana ryhmämme meni muistaakseni melko ex tempore katsomaan nykytanssiesitystä, jonka pääesiintyjänä oli silloinen maailman huippu ruotsalainen Carolyn Carlson. Se oli menoa. Sen jälkeen olen vaimoni kanssa käynyt katsomassa lukemattoman määrän nykytanssin huippuesityksiä Suomessa ja ulkomailla.

Tämän vuoden Finlandia-palkinnon saaneen Rosa Liksomien kirja "Hytty nro 6" kertoo suomalaisen, Neuvostoliitossa opiskelevan nuoren naisen ja Moskovasta Ulan Batoriin matkalla olevan ronskin neuvostoliittolaisen rakennusmiehen matkasta kahdestaan samassa junan hytissä. Kirjan lukeminen tarjosi elävän mahdollisuuden matkustaa menneisyydessä. Ehkä samoihin aikoihin matkustin työasioissa Neuvostoliitossa. Kirjassa varhaisena keväänä juna pysähtyi Irkutskiin, jossa Baikal-järvi oli vielä jäässä. Meidän työmatkallamme oppaana oli Irkutskissa syntynyt karjalainen arkkitehti. Paitsi hänen kertomuksensa mieleen jäivät komeat kullerokedot ja Baikalin Työväen Uimareihin liittyminen +9 asteisessa Baikal-järvessä.

Nämä ovat ehkä tarpeettomia työmatkamuistoja, mutta kirjoitin niistä siksi, että ne kertovat kokemistani matkailuelämyksistä ja siitä, että moni muu olisi saattanut kokea samat asiat aivan eri tavalla. Matkailijan kokemukset voivat olla huomattavan samanlaisia, jos hän lähtee itse valitsemalleen teemamatkalle, esim. sukeltamaan, jalkapallo-otteluun, golfaamaan, oopperamatkalle tai tutustumaan arkkitehtuuriin.

Kysyin kohdettasi, jos voisit vielä tehdä vain yhden matkan. Voin lämpimästi yhtyä ajatukseesi siitä, että näin vakavan päätöksen edessä parhainta on päätyä tuttuun ja turvalliseen kohteeseen ja ystäviin suurenmoisen luonnon keskellä. Puhuit myös saaresta.

Kerstin Fried kirjassaan ”Matkustajia menneisyydestä” (1965) toteaa, kuinka saaret asuinpaikkana ja turistikohteina menettivät merkitystään usein niiden hankalan sijainnin vuoksi. Kuitenkin 1960-luvulla niistä tuli erityisen suosittuja. Silloin tulivat muotiin Mallorca, Ischia, Rhodos, Kypros ja Kanarian saaret. Kestosuosikki on ollut edellä mainittu Capri.

Maapallo on kutistunut. Väitän, että maailman meno edelleen kiihtyy, kaupallistuu ja pinnallistuu. Matkustaminen nopeasti minne tahansa maapallolla on mahdollista. Globalisaatio on iskenyt matkailuunkin. Tuhannet turistit Suomestakin matkustavat vuosittain kaukokohteisiin. Turistimatkan voi ostaa Etelämantereelle, kiivetä korkeimmille vuorille tai voi osallistua Pohjoisnavan maratonjuoksuun. Vielä ei voi ostaa matkaa kuun pimeälle puolelle tai avaruusmatkalle.

Nyt vihdoin olen valmis vastaamaan kysymykseesi.

Vanhat matkailun arvot ovat palautumassa ja saavat vastakaikua.

Nyt saaretkin ovat palanneet suosikkikohteiksi. Ehkä yksi syy on se, että niissä voi edelleen kohdata perinteistä kulttuuria, rauhallisuutta, aitoa elämää, joka on muualta kadonnut tai katoamassa. Ne muodostavat myös selkeän rajatun kohteen. Suomi on melkein saari ja meillä on paljon saaria ja luonnonrauhaa, johon ja jonka oivallisiin matkailukohteisiin tutustumaan soisi maailmaa kiertäneiden turistien pysähtyvän rauhallisesti pohtimaan, mitä he ovat maailmalla nähneet.

Matkailun pahimmat uhat ovatkin kiire ja ihmisten sokeus, ryntäily paikasta toiseen näkemättä mitään. Vanhan tutkimuksen mukaan matkailija käytti kuusi minuuttia maamme kauneimman kansallismaiseman katsomiseen Ukko-Kolin laelta. Pelkään, että nykymatkailija on tehokkuudessaan puolittanut tämänkin ajan. John Ruskin jo 160 vuotta sitten korosti olemisen eikä nopeasti kulkemisen merkitystä. Ruskin kauhisteli sitä, kun ihmiset matkustavat Euroopan läpi junalla viikossa. Nyt monet ovat palanneet junalla matkustamiseen.

Tässä vauhdin huumassa matkailulle tarjotaan loistavaa mahdollisuutta toimia tasoittavana ja pelastavana vastakohtana, ihmisten auttajana. Ehdoitimme raportissamme kestävän kehityksen ja eettisten arvojen kunnioittamista matkailua kehitettäessä. Matkailijalta odotimme kohdealueen kulttuurin ja tapojen, luonnon ja muun ympäristön käyttöä koskevien ohjeiden kunnioittamista ja pyrkimistä positiiviseen vuorovaikutukseen kohdealueen asukkaiden kanssa näiden ehdoilla. Paikalliselta väestöltä toivoimme vieraanvaraista ja ystävällistä suhtautumista matkailijoihin.

Emme ole viimeisiä mohikaaneja. Tällaista on paljon ilmassa. Tämä on meidän kaikkien suuri mahdollisuus. Uskon, että tulevaisuudessa yhä useampi vapaa-ajan viettäjä on nykyistä rauhallisempi elämysten etsijä. Oletko samaa mieltä?

Olli 5.3.2012

Matkailun suurin lahja ihmisille - me viisastumme

Terve Olli,

Rauhallisempi elämysten etsijä? Lienee sopiva meille, mutta entäs uudet sukupolvet? Tavallaan he ovat aikaansaaneet matkailun vallankumouksen, Interrailaamalla jo nuorina ja myöhemmin ulottamalla matkansa kaukomaihin. Globaalisuus on heille tuttu asia. Meille ensimmäinen kaukomatka oli askel uuteen maailmaan. Lensin Moskovasta Tokioon Aeroflotin lennolla, jolla ruoat ja juomat loppuivat, mutta laskeuduin kirsikkapuiden kukkien loistokkuuteen. Elämys, jota ei voi unohtaa. Nuoremmat ovat varmaan kokeneet sen television ja internetin kautta jo ennen lähtöä.

Jo yli tuhatvuotisessa islantilaisessa Hávamálissa todetaan, että se joka on matkustanut pitkälle ja tuntee maailman menoa, on viisas. Ehkä tässä on matkailun suurin lahja ihmisille - me viisastumme.

Maailma ei kuitenkaan ole viisastunut. Tälläkin hetkellä tapetaan ja kidutetaan ihmisiä, lapsityövoimaa käytetään ja ihmiskauppaa harjoitetaan. Voi sanoa, että tästä ovat vastuussa hallitukset, uskonnot ja epäoikeudenmukainen köyhyys tai ilmastonmuutos. Mutta myös matkailu on osaltaan vastuussa.

Voi kyllä sanoa, että matkailun tilanne on parantunut. Ympäristötekejiä otetaan huomioon ja haitat tunnustetaan, liikenneyhtiöt toteuttavat energiasäästöjä, matkanjärjestäjät pyrkivät noudattamaan eettisiä arvoja. Parempia ja selkeämpiä pelisääntöjä tarvitaan silti matkailijoiden, paikallisväestön ja kaikkien palvelujen tarjoajien kesken.

Lieneekö kuitenkin niin, että juuri matkailija itse ei ole mukana tässä prosessissa. Ovatko matkailijat tiedostaneet, mitä heiltä odotetaan? Ketkä huolehtivat siitä, että vastuullisen matkailun eettisiä ja moraalisia arvoja noudatetaan? Me sanoimme aikoinaan, että kansalaisjärjestöillä olisi tässä tehtävä. Mutta mitkä nämä järjestöt ovat? Hampaaton YK:n alainen (valtioiden välinen) matkailuorganisaatio tai Suomessa pikkuinen (mutta tarmokas) SMY?

Monessa maassa, Suomessakin, katsotaan, ettei valtion tulisi puuttua elinkeinon sisäisiin asioihin. MEKissä pyrimme aikoinaan puuttumaan myös arvoihin, vaikka niitä nimitettiin kehittämisohjelmiksi. Arvoina toimme esille, että kehitysalueita tulisi tukea, että heikommassa asemassa olevien kansalaisten matkailua tulisi kehittää ja että ympäristöä tulisi suojella. Nyt Suomessa olisi uudelleen nähtävä matkailun kehittäminen osana yhteiskunnan hyvinvointipyrkimystä.

Olemme, Olli, samaa mieltä siitä, että matkailija lähtee matkalle monista eri syistä ja että matkailija pitää myös varustaa tiedoilla siitä, mitä arvoja tulee kunnioittaa. Siinä asiassa on vielä tekemistä. Pidin kovasti sinun kirjeistäsi, arvomaailmani avartui.

Terveisin Benkku 16.3.2012

AUGUST RAMSAY OLII KÄYNNISTÄMÄSSÄ SUOMEN MATKAILUA

Loppuvuodesta 1886, eli jo ennen Suomen Matkailijayhdistyksen eli SMY:n perustamista, sääntöjä luonnostelevaan toimikuntaan liittyi nuori matemaatikko August Ramsay (1859-1943). Hän oli suorittanut filosofian kandidaatin tutkinnon 21-vuotiaana ja tullut jo pari vuotta myöhemmin tohtoriksi. Nyt hän toimi matematiikan lehtorina vastaperustetussa helsinkiläiskoulussa Nya Svenska Läroverket, tuttavallisesti Lärkan. Opetusta hän hoiti taitavasti ja innostuneesti ja julkaisi sen ohessa useita matematiikan oppikirjoja.

SMY:n perustamisen aikoihin Ramsaylla oli muitakin kiireitä. Lehtoraattinsa ohessa hän hoiti 1883-95 myös Lärkanin rehtorintehtäviä, ja juuri vuonna 1887 koulu muutti tilapäisistä pysyvämpiin tiloihin Kaisaniemen puiston tuntumaan. Uusi osoite oli Mikonkatu 25, ja siinä koulu toimi vuoteen 1962 saakka, jolloin se muutti Etelä-Haagaan. Vanha koulutalo purettiin. Sen paikalle rakennettuun toimistotaloon muutti sittemmin Suomen Matkailuliitto. Näin nuo molemmat Ramsayn nuoruusajan lempilapset, Lärkan ja SMY, tulivat toimineeksi samoilla sijoilla!

Lärkan oli poikakoulu, ja sen oppilaat pitivät kovasti nuoresta matematiikan lehtoristaan – ei pelkästään modernien opetusmenetelmien takia vaan erityisesti hänen urheilullisten harrastustensa ansiosta. Ramsay teki kesäisin pitkiä vaelluksia eri osissa Suomea. Hän oli kanoottillaan myös melonut kaikki maamme tärkeimmät vesireitit. Perusteellinen Suomen tuntemus teki hänestä oikean miehen toimittamaan SMY:n matkaoppaita, joita alkoi ilmestyä jo kolme kuukautta yhdistyksen perustamisesta. Silloin julkaistiin ”Matkailuohjeita Suomessa I” sarjan ensimmäisenä osana. Ramsay kirjoitti myös Suomen ensimmäisen kanoottiretkeliyöoppaan ”Kesämatkoilla kanootissa 1890”.

Tultuaan 1891 nimitetyksi Suomen ensimmäiseksi vakuutustarkastajaksi August Ramsay kiinnostui yhä enemmän myös talouselämästä, ja 1895 hän jätti lopullisesti opettajatoimensa ryhtyäkseen Suomen kaupunkien hypoteekikassan toimitusjohtajaksi. Vuosina 1901-06 hän oli Lapin kultahistorian suurimman kullankaivuyhtiön Prospektor Oy:n johtokunnan puheenjohtajana auttaen veljeensä, valtioneologi Wilhelm Ramsayta. Saariselän-Laanilan alueelle rakennettiin silloin tie ja useita suuria rakennuksia, joista yksi muuttui 1910-luvun alussa Laanilan Kestiekievariksi, Saariselän ensimmäiseksi matkailuyritykseksi. Kullankaivuhankkeen epäonnistumisen August Ramsay kompensoi myöhemmin panoksellaan Lapin matkailun edistämiseen.

August Ramsay nimitettiin 1901 Suomen senaatin jäseneksi kauppa- ja teollisuustoimituskunnan päällikkönä (hän oli siis nykyisen elinkeinoministerin kaukainen edeltäjä!) mutta erosi pian tehtävästä protestina tsaarin laittoman asevelvollisuusmanifestin julkaisemista vastaan. Vuosisadan ensimmäisen kymmenluvun aikana hän oli mukana monissa taloudellisissa yrityksissä ja järjestöissä ja toimi sitten Suomen Yhdys-Pankin pääjohtajana vuoteen 1919, jolloin hänet valittiin kansanedustajaksi (rkp). Samana vuonna hän oli jonkin aikaa valtiovarainministerinä. Kun Suomen Pankkiin 1923 tarvittiin vt. pääjohtaja ”kohentamaan pankin mainetta ja panemaan asioita kuntoon”, tehtävään kutsuttiin August Ramsay.

Mutta sen jälkeen Ramsay päätti irtautua julkisesta elämästä ja keskittyä sukutalonsa, Espoonkartanon kehittämiseen mallitilaksi. Harrastusta riitti edelleen myös yhteisiin asioihin: hänen aloitteestaan ja tuellaan ryhdyttiin kunnostamaan Espoon keskiaikaista kirkkoa (nykyistä tuomiokirkkoa). Myös seudun historia kiinnosti Ramsayta, tästä aiheesta hän julkaisi kaksi kirjaa. Oman suvun vaiheet olivat nekin harrastuksen kohteena, ja siinä riittikin tutkimista. Skotlantilaisen Ramsayn aatelissuvun ensimmäinen edustaja asettui Ruotsi-Suomeen 1500-luvulla. Suomessa suvulla on ollut useita haaroja, ja se on tuottanut pitkän rivin merkkihenkilöitä, niin sotilaita ja tiedemiehiä kuin politiikan ja elinkeinoelämän keulahahmoja.